

16 noyabr Beynəlxalq Tolerantlıq Günüdür

Azərbaycanın tolerantlıq təcrübəsi nümunədir

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bu fikri böyük inam və qətiyyətlə bildirir ki, Azərbaycanın siyasi sahədə, beynəlxalq münasibətlərin tənzimlənməsində, ölkədaxili proseslərin inkişafında, multikulturalizmlə bağlı təcrübəsi öyrənilir

Hər il noyabr ayının 16-sı dünyada "Beynəlxalq Tolerantlıq Günü" kimi qeyd olunur. Bu ənənə 1995-ci il noyabrın 16-dan başlanıb. O zaman UNESCO-nun 185 üzv ölkəsi "Tolerantlıq prinsiplərinin izahı" ilə bağlı sənəd qəbul edib. Hər il bu gün müxtəlif mədəniyyətlərin və dinlərin planetimizdə birgə yaşamasının mümkünlüyü günü kimi qeyd olunur.

Təbii ki, hər bir mühüm hadisə qət edilən yola bir baxış keçirməyi, əldə olunan uğurların düzgün təhlilini aparmağı bir zərurətə çevirir. Böyük bir inamla ifadə etdiyimiz "Avropa ilə Azərbaycan arasında təbii coğrafi körpü rolunu oynayan Azərbaycanın tolerantlıq təcrübəsi digər ölkələr üçün nümunədir" fikri bugünkü realitələrimizə əsaslanır.

Ulu öndər Heydər Əliyevin "Dövlət, ölkə nə qədər çox xalqı birləşdirsə, bir o qədər zəngin olur, çünki onların hər biri ümumdünya mədəniyyətinə və sivilizasiyasına öz töhfəsini verir" fikirləri Şərqlə Qərbin qovşağında yerləşən Azərbaycanın tolerant ölkə imicini yüksək səviyyədə qorumasına bələdçilik etməklə yanaşı, bu gerçəkliyi də ortaya qoyur ki, ölkəmizdə dilindən, irqindən asılı olmayaraq bütün vətəndaşlar eyni hüquqlara malikdirlər və bu hüquqlar müvafiq qanunlar əsasında qorunur. Ümummilli Lider Azərbaycanın ən başlıca sərəvətlərini qeyd edərkən qədimlərdən bu torpaqda yaşayan, öz taleyini, həyatını bu torpağa bağlayan, müxtəlif dinlərə etiqad edən insanları xüsusi vurğulayırdı: "Ərazimizdə yaşayan azərbaycanlı da, ləzgi də, avar da, kürd də, talış da, udin də, kumik da, başqası da-bütünlükdə hamısı azərbaycanlıdır. Azərbaycanlı sözü bizi həmişə birləşdirib."

Bu gün Azərbaycanın tolerantlıq təcrübəsi digər ölkələrə nümunə göstərilirsə və öyrənilməsinin vacibliyi qeyd olunursa, bu, dövlətimizin uğurlu siyasətinin göstəricisidir. Bu günün realitələrini düzgün dəyərləndirmək hər zaman keçilən yola nəzər salmağa, düzgün təhlillər aparmağa böyük zərurət yaradır.

Məlum olduğu kimi, ötən əsrin sonlarında sovetlərin dağılması ilə yaranan, dünya birliyi üçün yeni proses olsa da, çox sürətlə yayılan global dəyişikliklər iqtisadi, siyasi, sosial, demografik sahələrdə olduğu kimi, dini dözümlülük ənənələrinin qorunması üçün də əsl si-

nağa çevrildi. Bu baxımdan tolerantlıq və dözümlülük ənənələri ilə tarixən zəngin olan Azərbaycan bir çox millətlərin və dini konfessiyaların yanaşı yaşamasını təmin edən ölkə kimi nümunə göstərildi. 1993-cü ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə hakimiyyətə qayıdışı xalqlar və dinlərarası münasibətlərin müasir dövrün tələblərinə uyğunlaşdırılmasında mühüm rol oynadı. Dövlət-din münasibətləri modeli çərçivəsində inkişaf edən Azərbaycanda bütün dini konfessiyalar qanun qarşısında bərabərdir və eyni statusa malikdir. Milli Konstitusyanın 48-ci "Vicdan azadlığı" maddəsində qeyd olunur ki, hər kəsin dinə münasibətini müstəqil müəyyənləşdirmək, hər hansı dinə təkbəşinə və ya başqaları ilə birlikdə etiqad etmək, yaxud heç bir dinə etiqad etməmək, dinə münasibəti ilə bağlı əqidəsini ifadə etmək və yaymaq hüququ vardır. 2009-cu ildə keçirilən ümumxalq səsverməsində Konstitusyanın bu maddəsinə belə bir əlavə də edildi ki, heç kəs öz dini etiqadını və əqidəsini ifadə etməyə (nümayiş etdirməyə), dini mərasimləri yerinə yetirməyə və ya dini mərasimlərdə iştirak etməyə məcbur edilə bilməz. Avropa ilə Asiya arasında əməkdaşlıq körpüsü olan və uğurlu siyasəti ilə daim bu körpünün möhkəmləndirilməsinə çalışan Azərbaycanda əsrlər boyu müxtəlif dinlərin, millətlərin nümayəndələri bir ailə kimi yaşayırlar. İnsanın sərbəst yaşayış işləməsi üçün bütün azadlıqlarının mövcud olduğu ölkəmizdə bu proses uğurla davam etdirilir. İslam Konfransı Təşkilatının üzvü, çoxmillətli, çoxkonfessiyalı, dünyəvi dövlət olan Azərbaycanda kilsə, sinaqoq və digər dini məbədlər mövcuddur.

Ölkəmizin ev sahibliyi etdiyi dini sammitlərdə, sivilizasiyalararası dialoqun gücləndirilməsi məsələlərinə həsr olunmuş beynəlxalq konfranslarda da tolerantlıq təcrübəsi yüksək dəyərləndirilərək bildirilir ki, Azərbaycanda milli dəyərlərə sadıqlıq, ümumbəşəri dəyərlərə hörmət meyilləri respublikanın müasirləşməsinə, modernləşməsinə xidmət göstərir. Prezident İlham Əliyev bildirir ki, milli dəyərlərimizə sadıq olmalı, qloballaşma adı altında milli mentalitetə xas olmayan keyfiyyətlər aşılammamalıdır. Sovetlər dövründə xalqımız nə qədər məhrumiyətlərlə, çətinliklərlə üzleşsə belə dininə, mənəvi dəyərlərinə sadıq qalmışdır. Müstəqillik əldə etdikdən sonra dini ənənələrimizin təbliği, islami dəyərlərə hörmət və ehtiram güclənmişdir. İslam

xalqımıza xoşbəxtlik, inkişaf, mədəniyyət, müqəddəs dəyərlər bəxş edib. Ümummilli lider Heydər Əliyev ictimai-siyasi həyatın bütün sahələrində, o cümlədən dövlət-din münasibətlərinin sivil prinsiplərinə uyğun olaraq tənzimlənməsində, dini etiqad və vicdan azadlığının maneəsiz təminatında, dini-mənəvi, əxlaqi-etik dəyərlərin prioritet yaşayış normalarına çevrilməsində müstəsna xidmətlər göstərmiş, böyük siyasi irsin və dövlətçilik təcrübəsinin təməlini qoymuşdur. Son on iki ildə həmin siyasət Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir, milli mənəvi dəyərlərimizin inkişafı, azərbaycançılıq ideologiyasının təbliği istiqamətində mühüm addımlar atılır. Ölkəmizdə daim diqqətə yetirilən vətəndaş birliyi, həmrəyliyi, dini, milli məsələlərin həllində əldə olunmuş uğurlar tarixi sərəvətimiz, nailiyyətimizdir. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bildirir: "Əsrlər boyu Azərbaycan sivilizasiyaların bir araya gəldiyi məkan olmuşdur. Bizim coğrafi yerləşməmiş və xalqımızın tarixi irsi Azərbaycanda xüsusi ab-hava yaratmışdır. Azərbaycan Avropa və Asiya arasında təbii coğrafi körpüdür. Əminəm ki, Azərbaycan hazırda Avropa ilə müsəlman dünyası arasında mədəni və siyasi körpü rolunu oynayır. Bizim cəmiyyətdə multikulturalizm ənənələri dərin köklərə malikdir. Siyasi quruluşdan asılı olmayaraq, Azərbaycan müxtəlif millətlərin, dinlərin və etnik azlıqların nümayəndələri hər zaman sülh və ləyaqət şəraitində yaşamışlar."

Bu faktı da təəssüflə qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanın sürətli inkişafı, ölkədəki sabitlik, vətəndaş həmrəyliyi, dini və milli tolerantlıq mühiti bəzi daxili qrupların və xarici qüvvələrin maraqlarına cavab vermir. Ölkəmizin hüdudlarından kənarda yaradılan və sistemli şəkildə istiqamətləndirilən müxtəlif missioner təşkilatları və dini təriqətlər Azərbaycana da ayaq açır və onlar respublika ərazisində şəkəlləşməyə cəhd göstərirlər. Bu gün dövlətçilik maraqlarımıza zidd fəaliyyət göstərən, əsrlərlə formalaşmış milli mənəvi dəyərlərimizə, adət-ənənələrimizə, milli və dini hissələrimizə hörmət etməyən, cəmiyyət daxilində gerginlik yaratmaq, vətəndaşları doğru yoldan sapdırmaq və üz-üzə qoymaq, onları dünyanın müxtəlif yerlərindəki münafiqələrdə iştiraka meyilləndirmək və təhrik etmək istəyənləri, şəkəlləşərək pozuculuq fəaliyyəti göstərənləri ifşa etmək, onların əsl simasını cəmiyyətə tanıtmaq

kütləvi informasiya vasitələrinin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir.

Yazının əvvəlində də qeyd etdiyimiz kimi, ölkəmizdə dini etiqad azadlığı mövcuddur. Lakin hansısa dinin təbliği, insanların təkəkkürünün dəyişdirilməsi istiqamətində göstərilən cəhdlər yolverilməzdir. Mətbuatın ictimai fikrə təsir imkanlarının genişliyinə nəzərə alsaq, bu gün din pərdəsi altında göstərilən cəhdlərin ölkə üçün nə kimi problemlər yaratdığına ətraflı şəkildə təhlil etməyə böyük zərurət duyulduğunu daha dərinə dərk etmiş olarıq.

Dövlətimizin bu kimi cəhdlərin qarşısının alınması yönündə atdığı addımlara diqqət yetirsək, görərik ki, Azərbaycan dövləti müxtəlif dini təriqətlərin, missioner təşkilatların antimilliyətinə qarşı qəti barışmaz mövqedədir və onların niyyətləri heç vaxt nəticə verə bilməz. Son zamanlar radikal dini qruplaşmaların fəallaşmasına ictimaiyyətin sərt münasibəti də bu realığı təsdiqləyir ki, günbəgün güclənən, iqtisadi qüdrətini artıran, müxtəlif mədəniyyətlərin, sivilizasiyaların qovuşduğu məkan kimi beynəlxalq tədbirlərə ev sahibliyi edən Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyi pozmaq qeyri-mümkündür. Azərbaycan kimi ölkənin vətəndaşı olmaqdan qürur hissi keçirən hər kəs ölkədə tolerantlıq mühitindən sui-istifadə edən radikal dini qruplaşmaların cəhdlərinin əbəs olduğunu bildirir. Xalq-iqtidar birliyinin möhkəmliyi fonunda bütün bu kimi cəhdlərin qarşısı hər zaman qətiyyətlə alınır.

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin Fərmanı ilə Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin yaradılması da ölkəmizin qazandığı imicini, uğurların, tutduğu mövqenin təqdimatında əhəmiyyətli rola malikdir. Fərmanda qeyd olunduğu kimi, sivilizasiyaların qovşağında yerləşən Azərbaycanın zəngin mədəni-mənəvi irsə və tolerantlıq ənənələrinə malik olması beynəlxalq aləmdə etiraf edilən həqiqətlərdəndir. Ölkə Prezidenti bu sənədi multikulturalizmin həyat tərzinə çevrildiyi Azərbaycanın dünyaya tolerantlıq nümunəsi olaraq daha geniş tanıtılmasının vacibliyini, eləcə də ayrı-ayrı ölkələrdəki müxtəlif multikultural modellərə xas fəlsəfi, sosial, siyasi və digər aspektlərin Azərbaycan reallığında təhlili və təşviqinin əhəmiyyətini nəzərə alaraq imzalayıb.

Sürətlə inkişaf edən, dəyişən dünyada xalqlar və dövlətlər yaxınlaşır, insanlar və tələlər birləşir. Müasir dövrdə globallaşma prosesləri hər şeydən əvvəl beynəlxalq əlaqələrin

güclənməsi, ölkələr arasında kommunikasiyanın genişlənməsi, ayrı-ayrı xalqların mədəniyyətində ümumi elementlərin artması ilə səciyyələnir. Sivilizasiyaların dialoqunun təşkilində, inkişafında müxtəlif ölkələrin hökumət və siyasi partiya nümayəndələrinin, mədəniyyət, incəsənət və elm xadimlərinin öz düşüncələrini ortaya qoyub ümumi mövqə nümayiş etdirmələri müsbət haldır. Bu fikir hər zaman önə çəkilir ki, dinc yanaşı yaşamağın təmin edilməsinə yönələn fəaliyyətin mühüm tərkib hissəsi və şərtlərindən biri din və ümumbəşəri dəyərlər sahəsində mədəniyyətlərarası dialoqun zəruriliyidir. Bu dəyərlərin öyrənilməsi və kəşifmə nöqtələrinin açıqlanması ümumi mədəniyyətlərarası dəyərlərin aşkar edilməsində mühüm rol oynaya bilər. Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev bildirir: "Sivilizasiyaları, dünya dinlərini birləşdirmək, əməkdaşlığı dərinləşdirmək üçün hesab edirəm ki, bizim ölkə kifayət qədər böyük səylər göstərir. Ən önəmli ondan ibarətdir ki, bu səylər öz nəticəsini verməkdədir. Çünki əgər belə olmasaydı, Azərbaycanın bu sahədəki təcrübəsi maraqlı doğurmazdı."

Dövlətimizin başçısı İlham Əliyev multikulturalizmin ölkəmizdə dövlət siyasəti olduğunu önə çəkərək bildirir: "Artıq tarixi keçmişimiz də bunu dikte edir. Eyni zamanda, multikulturalizm Azərbaycanda həyat tərzidir. Biz gündəlik həyatımızda bu prinsiplər əsasında fəaliyyət göstəririk. Bu prinsiplər cəmiyyətin mütləq əksəriyyəti tərəfindən dəstəklənir, müdafiə edilir. XXI əsrdə multikulturalizmə alternativ yoxdur." Əsas amalımların multimedənəviyyətli cəmiyyətlərin inkişafına töhfə vermək olduğunu diqqətə çatdıran ölkə Prezidenti İlham Əliyev bildirir ki, Azərbaycanda bu istiqamətdə toplanan təcrübə müsbət təcrübədir.

Cənab İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, hər bir dövlətin gücü iqtisadi qüdrəti ilə olduğu kimi, milli və dini birlikləri ilə ölçülür. Millətlərarası, dinlərarası münasibətlərin sağlamlıq istiqamətində inkişafında Azərbaycanın sadıq qaldığı dəyərlər həqiqətən öyrənilməyə və təbliğ olunmağa layiqdir. Ulu öndər Heydər Əliyevin "Biz demokratik, dünyəvi, sivilizasiyalı dövlət quraraq, bütün bəşəri dəyərlərdən istifadə edərək, ümumbəşəri dəyərlərin xalqımız üçün və milli mentalitetimiz üçün, mənəviyyatımız üçün uyğun cəhətlərini götürüb tətbiq edərək heç vaxt dilimizdən, adət-ənənələrimizdən ayrıla bilmərik və imtina edə bilmərik" tezisində davamı olaraq dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin söylədiyi "Azərbaycanın təcrübəsi hesab edərəm ki, əslində, multikulturalizm ideyalarının təbliği üçün çox dəyərlidir və qiymətli. Çünki bir daha demək istəyirəm ki, multikulturalizm bizim həyat tərzimizdir. Nisbətən yeni anlayış olmasına baxmayaraq, multikulturalizm əsrlər boyu xalqımıza xas olan bir anlayışdır" fikirləri ölkəmizdə mədəniyyətlərin sintezinin mövcudluğunun təsdiqidir.

Yegənə Əliyeva,
"iki sahil"